

Αλέκος

ΝΥΧΤΩΣΕ. Ο γρύλος ετοιμάστηκε να πιάσει δουλειά. Τον άκουγα που έκανε κάτι δοκιμές, ο ξερός μονότονος ήχος του σκέπαζε το τραγούδι των αηδονιών στη ρεματιά. Ωραίο τραγούδι εκεί προς το τέλος της άνοιξης, όταν τα αηδόνια καλούν το ταίρι τους. Είχα δοκιμάσει μια άνοιξη να κάνω το ίδιο κι εγώ. Ούτε που θέλω να το θυμάμαι, τέτοιο ρεζιλίκι! Όμως εκείνης της ομορφούλας με τα μεγάλα μάτια της άρεσε, είμαι σίγουρος. Αν δεν έβαζαν τα γέλια οι άλλοι που άκουγαν τριγύρω... Ας είναι.

Γλυκιά που είναι η αποψινή νύχτα. Εδώ και ώρα δεν ακούγεται τίποτε πέρα απ' τους γνώριμους ήχους της εξοχής. Τα αυτοκίνητα έφυγαν από νωρίς. Το τελευταίο λίγο πριν το σούρουπο. Το οδηγούσε ο ανιψιός του. Βγήκε τελευταίος και έκλεισε με το σύρμα την καγκελόπορτα που οδηγούσε στο κτήμα και την αυλή του σπιτιού.

—Κλειδί δεν υπάρχει; Πού στα κομμάτια είναι; τον άκουγα να αναρωτιέται.

—Τι να το κάνουμε; Ο μπάρμπας σου δεν κλείδωνε ποτέ, του απάντησε ο Αποστόλης ο γείτονας.

Ο ανιψιός δεν είπε τίποτε, μάλλον δεν είχε όρεξη για

κουβέντες. Είχε βάλει κιόλας μπρος το αυτοκίνητο για να φύγει, όταν κοιτώντας μέσα από τις χαραμάδες που άφηναν τα σανίδια στο καμαράκι μου είδα τον Αποστόλη να σκύβει απ' το ανοιχτό παράθυρο.

—Καλά με το κτήμα, θα το βάλω το πωλητήριο, αλλά είναι κι ο γάιδαρος.

«Γάιδαρος είσαι και φαίνεσαι!» ξέσπασα, παρόλο που ήξερα πως ο μόνος που θα μπορούσε να καταλάβει την αγανάκτησή μου, ο μπαρμπα-Γάσος δηλαδή, δεν ήταν δυνατόν να με υπερασπιστεί πια, την είχε αράξει πάνω σε κάτι σύννεφα που ταξίδευαν στον ουρανό, αφήνοντας εμάς τους υπόλοιπους εδώ κάτω να τα βγάλουμε πέρα μονάχοι μας. Α, και προς αποφυγή παρεξηγήσεων, το να θυμώνει κανείς γιατί τον λένε γάιδαρο δεν έχει καμιά σχέση με το ευγενικό και καλοσυνάτο γένος των γαιδάρων στο οποίο ανήκω. Εγώ είχα θυμώσει με τον τρόπο που το έλεγε ο Αποστόλης, σαν βρисиά.

—Κάνε τον ό,τι καταλαβαίνεις. Αν πουλιέται ο γάιδαρος, πούλα τον κι αυτόν!

Ο ανιψιός έφυγε γεμίζοντας τον τόπο σκόνη χωρίς να καθίσει να ακούσει την απάντηση του Αποστόλη.

—Αν πουλιέται; Σιγά μην πουλιέται. Τι να τον κάνουν οι άνθρωποι τον γάιδαρο. Εδώ έχει γίνει θέρετρο. Δεν είναι χωριό.

Πέρασε απέναντι, στα «Ενοικιαζόμενα Δωμάτια ΗΛΙΜΝΗ – Υπεύθυνος Απόστολος Μπαμαλούκης», και με άφησε μονάχο μου, με το τραγούδι των αηδονιών, όμως αυτό κανείς δεν μπορεί να το χαρεί όταν είναι λυπημένος. Κι εγώ ήμουνά πολύ.

Είχα χάσει τον μπαρμπα-Τάσο, που ήταν για μένα... Και τι δεν ήταν! Κρατιόμουνα να μην κλάψω, γιατί κλαίω άγαρμπα έτσι όπως μου 'ρχεται μαζί και να γκαρίζω για να φωνάξω τη θλίψη μου. Θα μου πείτε, αυτή είναι η φωνή μου, ούτε κι εγώ ξέρω πώς έγινε και τα κατάφεραν όλοι γύρω μου να με κάνουν να νιώθω πως με ντροπιάζει.

Μόνο ο μπαρμπα-Τάσος δεν ντρεπόταν καθόλου γι' αυτό, που δηλαδή όταν θέλω να πω κάτι γκαρίζω. Και το ευχαριστιόταν μάλιστα, ακούστε με που σας λέω, το καταλάβαινα γιατί γελούσε κάτω απ' τα μουστάκια του τις φορές που γκάριζα για να δείξω την αποδοκιμασία μου στα «ρεξιλίκια», έτσι τα 'λεγε εκείνος, που γίνονταν τα τελευταία χρόνια στο χωριό μας.

Από τότε που γίναμε «θήρετρο», που πάει να πει μέρος για να παραθερίζουν οι άνθρωποι, όχι μόνο είχα απομείνει ο μοναδικός γάιδαρος στο χωριό, αλλά και τα πρόβατα, τα κατσίκια, οι αγελάδες είχαν εξαφανιστεί. Αντί για τα αγροτόσπιτα με τους στάβλους, τους αχυρώνες, τα κοτέτσια, με τα όλα τους, τέλος πάντων, άρχισαν να ξεφυτρώνουν εκείνες οι δίπατες σπιταρόνες με το χορτάρι ολόγυρα που το έλεγαν γκαζόν κι απαγορευόταν να το αγγίξεις. Ούτε κότες υπήρχαν στις αυλές, δεν είχε απομείνει πια στο χωριό ούτε ένα κοκόρι να λαλήσει την αυγή. «Α ρε Αλέκο» μου 'λεγε ο μπαρμπα-Τάσος «μου φαίνεται πως εσύ κι εγώ μονάχα απομείναμε απ' το χωριό. Οι άλλοι μασκαρευτήκανε, κρίμα που δε θα προφτάσω να τους δω όταν θα πέφτουν τα μασκαραλίκια!»

Τώρα που το σκέφτομαι, εκτός από σοφός θα πρέπει

να ήτανε και προφήτης ο μπαρμπα-Τάσος. Αλλιώς πώς το 'ξερε πως θα μετακόμιζε στον ουρανό και το χωριό θα ήταν ακόμη «θέρετρο». Για μένα δεν είχε προβλέψει τίποτε, μα ούτε που με ένοιαζε τώρα πια αν θα πρόφταινα ή όχι να δω πότε θα γινότανε ξανά χωριό κανονικό το χωριό μας.

Ή μήπως θα 'πρεπε να με νοιάζει; «Εμείς τώρα είμαστε θέρετρο, τι να τον κάνουν οι άνθρωποι τον γάιδαρο;», έτσι δεν είχε πει ο Αποστόλης πιο πριν; Να και κάτι που δε μου είχε περάσει απ' το μυαλό. Πως αν το χωριό ήταν κανονικό χωριό, θα με θέλανε κι εμένα, ενώ τώρα δε φτάνει που σκόπευε να με πουλήσει ο ανιψιός, με βγάζανε κι άχρηστο από πάνω.

Ας ήτανε μπροστά ο μπαρμπα-Τάσος και τα λέγαμε. «Για τον Αλέκο, ρε, τα λέτε όλα αυτά;» Θα έβαζε τις φωνές και θα σήκωνε τη μαγκούρα του. Γιατί ο μπαρμπα-Τάσος εμένα με αγαπούσε. Μα μήπως δεν τον αγαπούσα κι εγώ; Όχι σαν κι εκείνες τις ανιψιές και τους ανιψιούς... Χάθηκε να παντρευτεί, να κάνει οικογένεια ο ευλογημένος, που ψιλοχαχάνιζαν μετά την κηδεία, τους άκουγα εγώ, κολλητά στο σπίτι είναι ο στάβλος μου, κι ύστερα μες στη φούρια άρχισαν να φεύγουν, πίσω έμεινε μόνο ένας, γκρινιάζοντας πως έπεσε σ' εκείνον όλη η φασαρία ενώ την κληρονομιά θα τη μοιράζονταν όλοι τους.

Καλή κληρονομιά, όσο να πεις, και το κτήμα μας, έτσι το 'λεγε ο καημένος ο μπαρμπα-Τάσος, «κτήμα μας», βρίσκεται στην καλύτερη θέση. Όλοι όσοι περνούσαν από μπροστά στέκονταν, κοιτούσαν ολόγυρα και θαύμαζαν τη θέα. Εμείς τη θέα την είχαμε συνηθίσει, εί-

χαμε άλλες δουλειές απ' το να τη θαυμάζουμε. Να κουβαλήσουμε κοπριά για τα ζαρζαβατικά, να ανέβουμε στο βουνό να φέρουμε ξύλα, να πεταχτούμε ως το άλλο περιβόλι να ποτίσουμε τα καλαμπόκια και τα φρέσκα φασολάκια.

Όλα τα προλαβαίναμε ο μπαρμπα-Τάσος κι εγώ, καλά τη βολεύαμε οι δυο μας, μέχρι που του ήρθε να πεθάνει!

Θα μου πεις, έτσι είναι η τάξη του κόσμου, όμως τι θα τον πείραζε να περιμένει λιγάκι; Ας περίμενε, τουλάχιστον, να έρθει πρώτα για μένα αυτή «η τάξη του κόσμου», που λέει πως κάποτε πρέπει να μετακομίσουμε στα σύννεφα που ταξιδεύουν στον ουρανό. Όμως μάλλον θα αργούσε λιγάκι, κι ο μπαρμπα-Τάσος βιαζότανε. Βλέπετε, εγώ είμαι μονάχα δεκαοχτώ χρονών, που πάει να πει, για μας τους γαϊδάρους, πως μπορεί να τα έχω τα χρονάκια μου αλλά δεν είμαι και κανένα χούφταλο, και τώρα χωρίς εκείνον είχα μπει σε μεγάλους μπελάδες. Γιατί δεν ήμουνα κανένας βλάκας να μην καταλαβαίνω πως οι ήσυχες μέρες –και τέτοιες ήταν όλες οι μέρες από τότε που θυμόμουνα τον εαυτό μου κοντά στον μπαρμπα-Τάσο– είχαν πια περάσει.

Πελίνα

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ κατέβασε το κεφάλι του.
—Εντάξει, μπαμπά, είπε.

Αν το έσκυβε λίγο περισσότερο, τα δάκρυα που έτρεχαν απ' τα μάτια του θα έπεφταν στο καλοσκουπισμένο δάπεδο του στάβλου. Όμως δεν το έσκυψε και τα δάκρυα κατακυλώντας στάθηκαν για λίγο στη μύτη του, κι ύστερα, μέσα απ' τον γιακά του άσπρου του πουνκάμισου, γλίστρησαν κατευθείαν στο στήθος, εκεί όπου βρισκόταν η καρδιά του. Είχαν βρει την πραγματική θέση τους. Γιατί, μπορεί να κλάψει μονάχη της η καρδιά; Ε; Δεν μπορεί. Όμως τα μάτια μερικές φορές κάνουν και τη δουλειά τη δικιά της.

Το άλογο δεν καταλάβαινε από όλα αυτά. Ήταν πολύ περίπλοκα πράγματα. Μπορούσε όμως να καταλάβει πως η Μαρτίνα ήταν λυπημένη. Τέντωσε το κεφάλι πάνω απ' το ξύλινο χώρισμα, αλλά δεν μπορούσε να τη φτάσει πια. Η Μαρτίνα είχε απομακρυνθεί, και τώρα τραβούσε προς το μέρος όπου την περίμενε ο πατέρας της. Τόση ώρα χαίδευε τον λαιμό του αλόγου, το ζώο ένιωθε την ανάσα της πλάι στο αυτί του, άκουγε τα γλυκόλογα που του έλεγε.

Η Πελίνα, η φοραδίτσα, μάταια τέντωνε το κεφάλι. Σε λίγο η μικρή είχε χαθεί ανάμεσα στα άλογα και τους αναβάτες που κυκλοφορούσαν στον ιππικό όμιλο.

Η Πελίνα είχε την ίδια ηλικία με τη Μαρτίνα, ήταν εννιά χρονών. Είχε γεννηθεί ανάμεσα στους ανθρώπους, πιο πολύ τα δικά τους χάρδια θυμόταν παρά της μητέρας της, «σπουδαίο άλογο κούρσας» έλεγαν για κείνη στους στάβλους, κι η Πελίνα ονειρευόταν να γίνει στ' αλήθεια σπουδαίο άλογο κούρσας, μέχρι που γνωρίστηκαν με τη Μαρτίνα και από τότε ήθελε να 'ναι της Μαρτίνας το άλογο μοναχά.

Τις Τετάρτες και τα απογεύματα της Κυριακής, μερικές φορές κι άλλες μέρες κι άλλα απογεύματα, η Πελίνα έπιανε τον εαυτό της να ξύνει ανήσυχα με την καλογουλισμένη της οπλή τις πλάκες του στάβλου. Ένωθε τον ερχομό της Μαρτίνας κι όλο τέντωνε τον λαιμό προσπαθώντας να ξεχωρίσει το γνώριμο πηδηχτό της βάδισμα ανάμεσα στους μεγάλους και στα παιδιά που κυκλοφορούσαν στους στάβλους του ιππικού ομίλου. Κι η Μαρτίνα ερχόταν πάντα και είχε πάντα την αγκαλιά της ανοιχτή και μια λιχουδιά στις χούφτες της. Η Πελίνα καθόταν ήσυχη να της βάλουν τη δερμάτινη σέλα και το μαλακό χαλινάρι κι ακόμη πιο ήσυχη μέχρι να βουλευτεί η Μαρτίνα στη ράχη της. Ύστερα –ήταν συνεννοημένες από πριν– γίνονταν ανήσυχες κι οι δυο, καθώς ξεχύνονταν τρέχοντας λες και κυνηγούσαν τον άνεμο. Υπήρχε ένα σημάδι στο τέλος της διαδρομής, δεν μπορούσαν να συνεχίσουν πέρα από κει, εκεί τους κρυβόταν κάθε φορά ο άνεμος που κυνηγούσαν. Στην επιστροφή τριπό-

διζε η Πελίνα αργά αργά για να κρατήσει όσο γινόταν περισσότερο η συντροφιά τους, αφού όταν γύριζαν πίσω στους στάβλους η Μαρίνα έπρεπε πια να φύγει.

Εκείνη τη μέρα, καθώς την έβλεπε να χάνεται ανάμεσα στους άλλους ανθρώπους, η Πελίνα προσπάθησε να παρηγορηθεί. *Δεν πειράζει, σκεφτόταν, θα ξανάρθει.*

*Πωλίτε το παρών κτίμα
Πληροφορίες: ενικειαζόμενα απέναντη*

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΒΡΑΔΥ το πέρασα με τη συντροφιά των αηδονιών. Ήταν μεγάλη παρηγοριά τα αηδόνια μέσα στη μαυρίλα της νύχτας και τη μαυρίλα τη δικιά μου, ας μην μπορούσα να χαρώ το τραγούδι τους.

Με το που ξημέρωσε είπα να πατήσω ένα γκάρισμα για να καλωσορίσω την καινούρια μέρα, μα πού κέφια πια. Έσκυφα πάνω απ' τον κουβά μου να πιω νερό, όμως ο κουβάς ήταν άδειος. Από την προηγούμενη μέρα, που ο μπαρμπα-Τάσος είχε μετακομίσει στον ουρανό, κανείς δεν είχε νοιαστεί να τον γεμίσει. Ούτε και το παχί μου με φαγητό. *Σκούρα τα πράγματα*, σκέφτηκα. Σήκωσα το κεφάλι και κοίταξα προς την πόρτα του στάβλου, όμως μάτια περιμένα να εμφανιστεί κάποιος. Τίποτε δεν ακουγόταν να κινείται στο κτήμα και στο έρημο σπίτι πλάι στον στάβλο μου. Πεινούσα και διψούσα, μα επειδή όλοι εμείς στο σόι μου φημιζόμαστε για την υπομονή μας, σώπαινα.

Τη νύχτα που έφτασε δε με παρηγορούσε πια το τραγούδι των αηδονιών. Τα άκουγα κι ονειρευόμουν τη ρεματιά, τα δέντρα πάνω στα οποία είχαν χτίσει τα πουλιά τις φωλιές τους, το νερό που κυλούσε ξεπλένοντας τις ρίζες τους. Διψούσα και πεινούσα, κι όσο περνούσε η ώρα τόσο μου ήταν δυσκολότερο να κάνω υπομονή. Όσπου άρχισα να διαμαρτύρομαι, μα όσες φορές κι αν φώναξα μέσα στη νύχτα –δεν περιμένετε, βέβαια, να πω «γκάρισμα» τη διαμαρτυρία μου– δε φάνηκε κανείς. Ο πιο κοντινός γείτονας, έτσι κι αλλιώς, ήταν ο Αποστόλης, τα «ενοικιαζόμενα», κι αυτός θα 'πρεπε να με είχε ακούσει από ώρα.

Μέχρι να ξημερώσει το άλλο πρωί με δυσκολία κρατιόμουν στα πόδια μου. Είχα και μια σκοτούρα απ' τη δίψα στο μυαλό, κι έτσι δεν άκουσα το γνωστό τριξιμο της αυλόπορτας ούτε τα βαριά βήματα που πλησίαζαν τον στάβλο.

—Μπα που να σε φάει ο λύκος, κακορίζικο!

Η κατάρα, κι όχι η μέρα που χάραζε χωρίς κοκόρια στο χωριό, ήταν που με «ξύπνησε». Κάποιος είχε ανοίξει την πόρτα του στάβλου τόσο απότομα που κοπάνησε στον απέναντι τοίχο και με καταριότανε.

—Κακό ψόφο να 'χεις, που όλη νύχτα δε σταμάτησες να γκαρίζεις, κόντεψες να μου ξυπνήσεις όλους τους πελάτες!

Ήταν ο Αποστόλης, τα «ενοικιαζόμενα» από απέναντι. Έδωσε μια κλοτσιά στον κουβά όπου μου 'βαζε ο μπαρμπα-Τάσος νερό. Ο κουβάς, έτσι όπως ήταν άδειος, κύλησε ως την πόρτα.

—Μπα που να λυσσαΐξεις!

Είχα ανατριχιάσει. Πρώτη φορά μου ρίχνανε τόσες κατάρες μαζεμένες. Ο Αποστόλης σήκωσε τον κουβά και βγήκε απ' τον στάβλο συνεχίζοντας να με βρίζει και να με καταριέται, όμως τώρα είχε χαμηλώσει τη φωνή, φοβόταν, φαίνεται, μην τον ακούσουν από απέναντι οι πελάτες του. Τον είδα που πήγαινε προς τη βρύση. *Αχ, νερό, νεράκι!* σκέφτηκα και ούτε που με νοιάζανε οι βρισιές πια, μονάχα τον κουβά σκεφτόμουνα καθώς τον έβλεπα να έρχεται ξέχειλος προς το μέρος μου, αφήνοντας μια υγρή γραμμή πίσω απ' τον Αποστόλη που γυρνούσε με βιαστικά βήματα στον στάβλο.

Εμείς, το δικό μου σόι, δηλαδή, είμαστε πολύ παράξενοι σε ό,τι πίνουμε. Να σκεφτείτε ούτε καν πλησιάζουμε το νερό αν δούμε πως κάποιος άλλος έχει πει πριν από μας. Κι ένα φυλλαράκι, που λέει ο λόγος, να 'χει πέσει μέσα στο νερό, δεν πίνουμε. Φανταστείτε, λοιπόν, πό-

σο διψασμένος ήμουνα που έχωσα χωρίς δεύτερη σκέψη τη μούρη μου στον κουβά, κι ας ήταν κατασκονισμένος απ' την κλοτσιά που του είχε δώσει ο Αποστόλης. Ήπια, ήπια, και πού να ξεδιψάσω! Κόντευα να τον αδειάσω τον κουβά, όταν συνήλθα κάπως, σήκωσα τη μουσούδα μου, φτερνίστηκα και πήρα μια βαθιά ανάσα, φοβερό πράγμα η δίψα, τώρα το ΄ξερα, δεν το ΄χα ζήσει άλλη φορά.

Όση ώρα έπινα, ο Αποστόλης κάτι κάρφωνε μπροστά στην αυλόπορτα. Δε θα ήξερα τι ήταν αν δεν τον άκουγα να διαβάζει φωναχτά: «ΠΩΛΙΤΕ –ωραία, το -τε με έψιλον– ΑΠΕΝΑΝΤΗ –ωραία, με ήτα...» έλεγε κι ακουγόταν πολύ ευχαριστημένος απ' τον εαυτό του. Κατάλαβα πως κάρφωνε μια ταμπέλα που έλεγε πως πουλιόταν το κτήμα. Περίμενα να πει και «πωλείται γάιδαρος», μα δεν το άκουσα πουθενά. ΄Υστερα ήρθε, ψαχούλεψε τον στάβλο, βρήκε τα δεμάτια με το τριφύλλι και άρχισε να γεμίζει την ταϊστρα μου.

—Μωρέ δουλειά που τη βρήκαμε. Άλλη δεν είχαμε, ο γάιδαρος μας έλειπε.

Δε σταμάτησε να μουρμουρίζει πετώντας κι ένα «Κάνε πιο κει, κακό ψόφο να ΄χεις» την ώρα που έπαιρνε από μπροστά μου τον κουβά. Πήγε, τον ξαναγέμισε νερό και τον άφησε πλάι στην ταϊστρα.

΄Υστερα γύρισε απειλητικά προς το μέρος μου.

—Έτσι και σε ξανακούσω να γκαρίζεις!

Δε συμπλήρωσε την απειλή, αφήνοντάς με με την απορία ποια θα ήταν άραγε η τιμωρία μου.

Έφυγε τραβώντας πίσω του την πόρτα του στάβλου και με άφησε μοναχό μου. Άσχημο πράγμα η μοναξιά,

όταν μάλιστα έχεις συνηθίσει με συντροφιά τόσα χρόνια. Τέτοια ώρα το πρωινό θα ξεκινούσαμε με τον μπαρμπα-Τάσο τις δουλειές. Κάτι στα δυο χωράφια με τις πατάτες και τα καλαμπόκια που είχε λίγο πιο έξω απ' το χωριό, κάτι να πάμε για φλούδες στο βουνό, αυτές τις μυρωδάτες απ' τα έλατα που άναβε όταν ήθελε να ψήσει στα κάρβουνα, κάτι να πάρουμε νερό απ' την καλή την πηγή, γιατί ήτανε, λέει, φάρμακο για τα νεφρά του. Τώρα ούτε δουλειά ούτε τίποτε. Ξεκούραση, σου λέει ο άλλος. Τέτοια ξεκούραση να μου έλειπε. Όμως, τέλος πάντων, είπαμε, εμείς στο σόι μας είμαστε πολύ υπομονετικοί, έτσι με πολλή υπομονή άρχισα να πορεύω κι εγώ τη ζωή μου χωρίς τον μπαρμπα-Τάσο.

Μία φορά τη μέρα ερχόταν ο Αποστόλης και μου 'βαζε φαΐ και νερό. Αν τέλειωναν, τέλειωναν, δεν είχε άλλο ως το επόμενο πρωινό. Όσο για τον στάβλο, τι να σας τα λέω; Με είχε φάει η βρομιά.

Ένα πρωινό, είδα τον Αποστόλη με κουβά και φτυάρι. Καθάρισε τον στάβλο, μου 'βαλε φαΐ και νερό, αλλά αυτή τη φορά δεν έφυγε. Πήγε και κάθισε κάτω απ' την καρυδιά, όπως έκανε ο μπαρμπα-Τάσος όταν ήθελε να ξεκουραστεί. *Μπα σε καλό τον, σκέφτηκα, δεν έχει καρυδιές στα ενοικιαζόμενα;* Όμως δεν πέρασε πολλή ώρα και άκουσα αυτοκίνητο στον δρόμο. Κι όταν λέω στον δρόμο, δεν εννοώ τον κεντρικό, αλλά το δικό μας δρομάκι, αυτό που οδηγεί στο κτήμα και το σπίτι.

Άκουσα τους ανθρώπους να κατεβαίνουν κι ύστερα να μιλούν τριγυρνώντας το κτήμα. Κάποια στιγμή άνοιξε η πόρτα του στάβλου.

—Τι είναι εδώ; ρώτησε μια λεπτή γυναικεία φωνή.

—Ο στάβλος.

—Αχ, είναι κι ένας γάιδαρος!

Χάρηκα. Κάποιος ενδιαφερόταν επιτέλους για μένα.

—Τον είχε ο γέρος για τις δουλειές, άρχισε να δίνει εξηγήσεις ο Αποστόλης, αλλά δεν άκουσα τα υπόλοιπα, γιατί είχαν κιόλας τραβήξει για το σπίτι. Μπήκανε μέσα κι έπαψα να τους ακούω. Είχαν αφήσει την πόρταμισάνοιχτη, έτσι μπόρεσα να δω τον Αποστόλη που βγήκε σε λιγάκι έξω. Κάποιον πήρε στο τηλέφωνο, εκείνο το μικρό που κουβαλάνε οι άνθρωποι μαζί τους, κι άρχισε να μιλάει.

—Εντάξει, συμφωνούν. Όχι, τι να 'ρθεις τόσα χιλιόμετρα. Όπως μου τα 'πες εσύ. Α, μπα, δεν έκανα τίποτε, μια πόρτα που λέει ο λόγος είμαστε τόσα χρόνια με τον μπάριμπα σου.

Έκλεισε το τηλέφωνο, είπε «Εντάξει, όλα καλά» στους ανθρώπους που είχανε βγει απ' το σπίτι, και μετά «Άντε, καλορίζικο, να σας έχουμε και γειτόνους».

Κατάλαβα πως το σπίτι και το κτήμα είχανε πουληθεί. Ακούμπησα τη μούρη μου στημισάνοιχτη πόρτα του στάβλου προσπαθώντας να δω για άλλη μια φορά τα καινούρια μου αφεντικά, όμως πρόλαβα να δω μονάχα δυο γυναικεία πόδια που έμπαιναν σε ένα αυτοκίνητο λίγο πριν πάρει την κατηφόρα για τον κεντρικό δρόμο.

Ο Αποστόλης ερχότανε προς τον στάβλο.

—Άκου «Κρατήστε τον, με τις ευχαριστίες μας για την εξυπηρέτηση»! Τι να τον κάνω εγώ τη σήμεραν ημέρα

τον γάιδαρο; Τι με περάσανε, δηλαδή, για κανέναν χωριάταρο που κάνει τις δουλειές του με τα γαϊδούρια;

Ο Αποστόλης, που τον άκουγα πάλι να μιλάει μονάχος του, στάθηκε στο άνοιγμα της πόρτας. Με κοίταζε ξύνοντας την κεφαλά του.

—Καποιανού χαρίζανε γάιδαρο κι εκείνος τον κοίταζε στα δόντια. Μωρέ ωραία που τα λέγανε οι παλιοί. Ε, ας μου φέρνανε κι εμένα κάποιον να τον κοιτάξει στα δόντια τούτον εδώ, και του τον έδινα όσο όσο. Σκάσε κι εσύ!

Ξαφνιάστηκα, δεν είχα ανοίξει το στόμα μου κι αυτός μου έλεγε να σκάσω; Ο Αποστόλης είχε σταματήσει να ξύνει την κεφαλά του. Φαίνεται πως είχε κατεβάσει κάποια ιδέα, γιατί όρμησε στο κατηφορικό δρομάκι που έβγαζε στον κεντρικό δρόμο.

Ένα κόκκινο φορηγάκι περνούσε εκείνη τη στιγμή.

—Παλιές κοζίνες, παλιά θερμοσίφωνα, παλιές σόμπες αγοράζω!

Ο παλιατζής! Αμ γι' αυτόν ήταν το «σκάσε»! Είπα κι εγώ... Οι δικές του οι φωνές είχαν ενοχλήσει τον Αποστόλη. Από την ανοιχτή πόρτα του στάβλου τον έβλεπα που έτρεχε προς το μέρος του.

—Ε, συ, ε παλιατζή! Εδώ, εδώ! Παλιατζή!

Το κόκκινο φορηγάκι, που πήγαινε σιγά σιγά στον κεντρικό δρόμο, σταμάτησε, έστριψε λίγο και συναντήθηκε με τον Αποστόλη στα μισά του δρόμου για το κτήμα. Ο Αποστόλης έσκυψε στο παράθυρο του οδηγού. Δεν μπορούσα να ακούσω τι έλεγαν, όμως τον έβλεπα που έδειχνε προς τον στάβλο. Ο παλιατζής κατέβηκε απ'

το φορτηγάκι του και τους είδα να έρχονται στον στάβλο μαζί. Μια άσχημη σκέψη μου πέρασε απ' το μυαλό, αλλά την έδιωξα αμέσως. *Οι παλιατζήδες δεν αγοράζουν γαιδάρους*, μάλωσα τον εαυτό μου, όμως είχα κάνει λάθος.

Α, όχι, με τίποτε δε θα μεταφέρω εδώ τα παζάρια τους, μακάρι να μπορούσα να τα σβήσω απ' το μυαλό μου μαζί με την ντροπή και τον θυμό που ένιωθα όταν τους άκουγα να μιλάνε έτσι για μένα. Δεν ήμουν ο κυρ-Αλέκος του μπαρμπα-Τάσου πια, ο γερός, ο δουλευτής, είχα γίνει μπελάς που δεν τον ήθελε κανένας, ένα ακόμη σκουπίδι που κάποιος έπρεπε να μπει στον κόπο να το πετάξει. Στο τέλος συμφώνησαν. Τόσα; Τόσα!

Δεν είχα προλάβει να αναρωτηθώ για την τύχη που με περίμενε με το καινούριο μου αφεντικό, όταν είδα τον Αποστόλη να περνάει στον λαϊμό μου ένα σκοινί. Πήγε να το δώσει στον παλιατζή, μα εκείνος είχε μπει κιόλας στο φορτηγάκι του.

—Δές' τον εκεί, είπε δείχνοντας τον πίσω προφυλακτήρα.

Ο Αποστόλης έκανε αυτό που του είπε.

—Άντε στο καλό, ευχήθηκε.

—Τίποτε άλλο παλιό δεν έχεις, είπες, επέμεινε ξανά ο άλλος, που όση ώρα έκαναν παζάρια για μένα όλο κι έλεγε πως θα προτιμούσε κανένα παλιό πλυντήριο, σόμπες, κανέναν σκουριασμένο θερμοσίφωνα. Κι όσο του έλεγε «Όχι, δεν έχω» ο Αποστόλης, τόσο κατέβαινε η δικιά μου η τιμή. Τελικά ο παλιατζής έβαλε μπροστά τη μηχανή.

—Σκάρτο πράμα μου πούλησες, γκρίνιαξε καθώς έπαιρνε την κατηφόρα, αλλά για τη δουλειά που το θέλω κάνει.

Εκείνη θα ήταν ίσως η στιγμή να αναρωτηθώ για τι δουλειά με ήθελε, όμως ποιος έχει διάθεση να σκέφτεται τέτοια πράγματα την ώρα του πιο μεγάλου εξευτελισμού του; Γιατί αυτό ακριβώς ξεκινούσε εκείνη τη στιγμή για μένα. Ο παλιατζής οδηγούσε αργά αργά στους δρόμους του χωριού φωνάζοντας τα δικά του, «Υπόγεια καθαρίζω, κήπους ομορφαίνω, παλιά σίδερα, παλιές κοζίνες, θερμοσίφωνα αγοράζω!», κι εγώ τον ακολουθούσα θέλοντας και μη, δεμένος στο κόκκινο φορτηγάκι του — το οποίο μας είχε βγει και σαράβαλο, απόδειξη ότι κάθε τόσο φυσούσε στη μουσούδα μου μια τούφα βρομερό καπνό.

Με έσερνε από πίσω του μπροστά σε όλο το χωριό, κι ούτε με παρηγόρησε το ότι ένας δυο μου ρίξανε μια ματιά συμπόνιας. Οι υπόλοιποι, ας με ξέρανε απ' τις καλές μέρες με τον μπαρμπα-Τάσο, ούτε που δώσανε σημασία.

Όμως εγώ ντρεπόμουνα τους τουρίστες που πίνανε καφέ κάτω απ' τα μεγάλα πλατάνια της πλατείας, ντρεπόμουνα τις γυναίκες που σκούπιζαν τις αυλές μπροστά στα ενοικιαζόμενα, μα πιο πολύ ντρεπόμουνα τα αηδόνια όταν πήραμε να κατηφορίζουμε πλάι στη ρεματιά. Σαν να μου φάνηκε πως σώπασαν ξαφνικά και δεν ήξερα αν είχανε τρομάξει απ' τη φασαρία που έκανε το αυτοκίνητο του παλιατζή ή αν είχανε πάψει το τραγούδι τους από λύπη ή από περιφρόνηση γιατί με έβλεπαν σ' αυτό το χάλι.

Μόλις βγήκαμε απ' το χωριό, εκείνο το σαράβαλο άρχισε να προχωράει όλο και πιο γρήγορα. Το σκοινί που με κρατούσε δεμένο μου έσφιγγε τον λαιμό, έπρεπε να τρέχω αν δεν ήθελα να πνιγώ. Ο ήλιος περνούσε ανάμεσα στα δέντρα και έκαιγε. Έτρεχα να προλάβω το αυτοκίνητο, αλλά ήταν δύσκολο. Ιδρώτας έσταζε απ' τον λαιμό, το κεφάλι, κατρακυλούσε ως τα ρουθούνια μου. Και κάτι άλλο μαζί. Τώρα δεν ντρεπόμουν μοναχά, έκλαιγα κιόλας.

Στο τελευταίο χωριό πήραμε μια μεγάλη κατηφόρα. Αυτό μόνο ξεχώρισε εκείνη τη φοβερή μέρα, ο κατήφορος που με ανάγκαζε να τρέχω λιγότερο, γιατί όλα τα υπόλοιπα ήταν ολόιδια. Τρέξιμο κάτω απ' τον καυτό ήλιο και ντροπή και δίψα, που έκανε την πείνα μου να φαίνεται ασήμαντη. Το στόμα μου είχε γεμίσει σάλια και τα σάλια είχαν γίνει αφροί. Δεν κουνούσα τα πόδια μου πια, μόνα τους κινούνταν τρεμουλιάζοντας, κι ούτε που θυμήθηκα πως μπορούσα να τα στυλώσω και να μην κάνω ούτε πίσω ούτε μπρος, σαν κάθε γάιδαρος που σέβε-

ται τον εαυτό του, τόσο με είχε ξαφνιάσει αυτό που μου είχε συμβεί.

Όταν σταματήσαμε, επιτέλους, ήμουν πεθαμένος. Δεν έβλεπα, δεν άκουγα, δεν ένιωθα τίποτε. Ακόμη και τη δίψα την είχα ξεχάσει, απλώς στεκόμουν στα τρεμουλιάρικα πόδια μου με το κεφάλι σκυφτό. Ένιωσα το σκοινί να με τραβάει και το άφησα να με πάει όπου ήθελε εκείνο, ή μάλλον εκείνος που το κρατούσε, ο παλιατζής δηλαδή, που με έδεσε σε ένα δέντρο. Άκουγα κάπου κοντά μου φωνές από παιδιά που έπαιζαν. Πέρασε κάμποση ώρα όταν είδα μέσα απ' τα θολωμένα μου μάτια έναν κουβά μπροστά μου. Κάποιος τον ακουμπούσε εκεί. Ήταν ένα παιδί. Για άλλη μια φορά έχωσα το κεφάλι μου στα τυφλά στο θολό νερό, ήταν μια απόδειξη της άθλιας κατάστασης στην οποία βρισκόμουν.

Όταν σήκωσα το κεφάλι, είδα κάμποσα βρόμικα πιστιρίκια να με κοιτάζουν.

—Τον καβαλάμε;

—Τον καβαλάμε!

—Εγώ έφερα το νερό, εγώ πρώτος!

Το παιδί που είχε κουβαλήσει τον κουβά κρεμάστηκε απ' τη ράχη μου, όμως όσο κι αν προσπαθούσε δεν τα κατάφερε να καβαλικέψει. Κάποιος έφερε ένα άδειο καφάσι. Ο μικρός σκαρφάλωσε και κάθισε καμαρωτός πάνω στη ράχη μου. Ήταν τόσο ελαφρύς που δεν τον ένιωθα σχεδόν, και μπορεί να τον ξεχνούσα αν δεν άρχιζε να με κοπανάει στα πλευρά με τις γυμνές πατούσες του.

—Ντεεε!

Ήταν το ίδιο κάλεσμα με του μπαρμπα-Τάσου. Ντε!

Που σήμαινε πως έπρεπε να αρχίσω να προχωράω. Η συνήθεια είναι μεγάλο πράγμα, κι αν είσαι τόσο εξαντλημένος όσο εγώ εκείνη τη στιγμή ακόμη μεγαλύτερο, σε οδηγεί αυτή πριν προλάβει να σκεφτεί το κεφάλι σου. Με το που άκουσα λοιπόν το κάλεσμα, ντεεε, πού να σκεφτώ; Πήρα φόρα και, πριν προλάβω να κάνω ένα βήμα σωστό, σταμάτησα απότομα, το σκοινί με το οποίο ήμουν δεμένος με είχε σφίξει τόσο που κόντευα να πνιγώ. Ένα δυνατό μπουπ ακούστηκε ταυτόχρονα, ακριβώς πλάι στα πόδια μου, και το ακολούθησαν τρομαγμένες τσιρίδες και κάτι κλάματα σπαρακτικά που με κατατρόμαξαν. Ο μικρός που είχε ανέβει στη ράχη μου βρισκόταν ξαπλωμένος στο χώμα, κρατώντας το κεφάλι του από το οποίο έτρεχαν αίματα. Τα άλλα πιτσιρίκια ούρλιαζαν, δυο γυναίκες έρχονταν τρέχοντας προς το μέρος μας.

—Μπα που κακό ψόφο να 'χεις!

Η μία απ' τις γυναίκες μού πέταξε μια παλιοπαντόφλα. Η άλλη βάλθηκε να με χτυπάει με ένα σκουπόξυλο.

—Ουστ, κακορίζικο!

Δεν μπορούσα να διαμαρτυρηθώ λέγοντας πως δεν έφταιγα σε τίποτε, πως ήταν ατύχημα, άσε που δεν ήμουν και σκύλος για να μου λέει «ουστ». Στο μεταξύ είχαν μαζευτεί κι άλλες γυναίκες τριγύρω. Η μία ρωτούσε αν είχα δαγκώσει τον μικρό, η άλλη του σκούπιζε τα αίματα με ένα κουρέλι για να δει πόσο βαθιά ήταν η πληγή. Τα παιδιά μιλούσαν όλα μαζί, βούιζε το κεφάλι μου. Ήρθε κι ο παλιατζής και τους έβαλε τις φωνές.

—Άλλο παιχνίδι δε βρήκατε;

Τελικά αποφάσισαν πως δεν είχε γίνει και μεγάλο

κακό, δέσανε το κουρέλι γύρω από το χτυπημένο κεφάλι, διώξανε από κοντά μου τα παιδιά και χώθηκαν μέσα σε κάτι παράγκες.

Έμεινα μονάχος μου κάτω απ' το δέντρο, που η σκιά του όλο και μακραινει καθώς ο ήλιος πήγαινε να βασιλέψει.

Από μακριά έβλεπα τον παλιατζή να μιλάει με κάποιον κοιτάζοντας προς το μέρος μου. Ύστερα πλησίασαν. Ο άνθρωπος μου έριξε μισή ματιά.

—Τώρα με δυσκολεύεις, αδερφέ, είπε.

—Τζάμπα πράμα σου δίνω.

—Ας τον κράταγες τουλάχιστον μέχρι αύριο, που περνάει το μεγάλο φορτηγό.

—Έχω και τις δουλειές μου, αφεντικό. Τον κάνανε και παιχνίδι τα μικρά. Παραλίγο να τα σκοτώσει. Άτιμο ζωντανό!

Τους άκουγα και δεν μπορούσα να πιστέψω στ' αυτιά μου. Ποιος ήταν «άτιμο ζωντανό»; Εγώ, που όταν περνούσαμε με τον μπαρμπα-Τάσο απ' τον κεντρικό δρόμο του χωριού κι οι γονείς φώναζαν τα παιδάκια τους, «Ελάτε να δείτε ένα γαϊδουράκι!», καθόμουνα υπομονετικά όση ώρα με τριγύριζαν κι ούτε σάλευα για να μην τα τρομάξω; Ακόμη κι όταν μια φορά ένα σκανταλιάρικο βάλθηκε να μου τραβάει την ουρά, τον μπαρμπα-Τάσο περίμενα να με λυτερώσει. Εγώ τα αγαπούσα τα παιδιά. Τα αγαπούσε όμως κι εκείνος. Πόσες φορές δεν είχε ξεπεζέψει για να ανέβουν στο σαμάρι μου. Μέχρι και πάνω στα τσουβάλια με τα φρέσκα φασολάκια και τα καλαμπόκια τα βάζαμε για να κάνουν

χάξι. Με πήρε το παράπονο. Κι όταν παραπονιέμαι, το είπα απ' την αρχή, γκαρίζω. Όσο πιο παραπονεμένος, όσο πιο λυπημένος, τόσο πιο δυνατό το γκάρισμα. Στύλωσα λοιπόν τα πόδια κι άρχισα να γκαρίζω «σπαρακτικά», που θα λέγανε και οι άνθρωποι. Ο παλιατζής το πήρε πως του 'δυνα δίκιο. Με αυτά που έκανα ήμουν στ' αλήθεια «άτιμο ζωντανό».

—Είδες που σ' τα 'λεγα, αφεντικό; είπε.

Ο άλλος έκανε ένα «Ουφ!».

—Φέρ' τον, είπε τελικά, και προχώρησε αφήνοντας τον παλιατζή πίσω του.

Εκείνος έλυσε το σκοινί και με οδήγησε σέρνοντας μέχρι το μικρό φορτηγό που περιέμενε λίγο πιο πέρα. Με έσπρωξαν να μπω μέσα. Η πόρτα έκλεισε αμέσως πίσω μου κι εγώ βρέθηκα στο σκοτάδι. Προσπάθησα να ξεχωρίσω τι υπήρχε τριγύρω, το φως που έμπαινε από ένα σκονισμένο παραθυράκι ήταν λιγοστό, όμως δε χρειαζόμουν φως για να καταλάβω πως μέσα στο φορτηγό δεν ήμουν μονάχος.